

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Любешівський технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»

Економіка будівництва

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр

галузь знань 19 Архітектура та будівництво

спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія

денної форми навчання

Любешів2023

УДК 338.45:69(07)

О 53

До друку

Голова методичної ради ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»

_____ Герасимик-Чернова Т.П.

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в депозитарій коледжу

Бібліотеки _____ Демих М.М.

Затверджено методичною радою ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»,
протокол № _____ від _____ 2023 року

Рекомендовано до видання на засіданні випускної циклової (методичної) комісії педпрацівників будівельного профілю, будівництва та цивільної інженерії ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»,

протокол № _____ від _____ 2023 року

Голова випускної циклової (методичної) комісії _____ Данилік С.М.

Укладач: _____ Оласюк В.С.

(підпис)

Рецензент: _____

Відповідальний за випуск: _____ Оласюк В.С.

Економіка будівництва [Текст]: методичні вказівки для виконання самостійної роботи для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузь знань 19 Архітектура та будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія денної форми навчання/ уклад. В.С.Оласюк – Любешів: Любешівський технічний коледж Луцького НТУ, 2023. – 14 с.

Видання розроблене на основі робочої навчальної програми з дисципліни «Економіка будівництва» містить тематичне планування самостійної роботи, перелік рекомендованої літератури, запитання для самоконтролю.

Призначене для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія денної форми навчання.

В.С. Оласюк, 2023

Вступ

Курс «Економіка будівництва» тісно пов'язаний з низкою економічних та інженерних дисциплін. Це загальноекономічні дисципліни (економічна теорія, економіка нерухомості та ін.); дисципліни професійного циклу (технологія і організація будівельного виробництва, будівельні конструкції, будівельне матеріалознавство, будівельні машини, основи розрахунку будівельних конструкцій та ін.); економічні дисципліни (ціноутворення в будівництві, основи підприємництва і управлінської діяльності, основи бізнесу, основи бухгалтерського обліку та ін..)

До економіки будівництва належить сукупність суспільно-виробничих відносин у будівництві, наука, яка вивчає закономірності розвитку будівництва, фактори, що визначають ефективність праці та використання засобів виробництва в цій важливій галузі економіки, а також форми й методи економічної роботи в будівельному виробництві.

Мета і задачі дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Основи економіки будівництва» є формування системи спеціальних знань і практичних навичок аналізу показників виробничо-господарської діяльності галузі і її господарюючих суб'єктів з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища їх функціонування.

Головними цілями дисципліни є знання: про сучасні технології будівельного виробництва; про основні організаційно-технологічні рішення по зведенню та реконструкції будинків та споруд; перелік і суть будівельних процесів та операцій за видами робіт; методику вибору технологічних рішень для різних видів будинків і споруд; основні напрямки науково-технологічного процесу в будівництві та основні положення по охороні навколишнього середовища та правил безпеки; економіку будівельного виробництва; методи розрахунку економічної ефективності інвестицій в будівництві принципи розрахунку оподаткування будівельних організацій.

Завданнями дисципліни є вміння: вибрати метод зведення споруди, її конструктивно-технологічне рішення, користуватися технологічною документацією; оцінювати якість будівельних робіт; скласти кошторис на розробку проекту, зробити економічну оцінку прийнятого рішення.

Тематичне планування дисципліни

Тема 1. Будівництво та його матеріально-технічна база.

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Роль будівництва в економіці держави. Техніко-економічні особливості будівельного виробництва. Способи ведення будівельних робіт. Договори підряду будівельних робіт. Торги на одержання замовлення. Тендери. Форми власності в будівництві. Приватизація.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Що вивчає дисципліна «Економіка будівництва»?

2. Що повинні вміти і знати студенти під час вивчення дисципліни «Економіка будівництва»?
3. Який зв'язок з іншими дисциплінами?
4. Як забезпечити успішну роботу будівельної організації?
5. Яка роль будівництва в економіці держави?
6. Основні завдання Держбуду України?
7. ТЕО будівельного виробництва?
8. Який спосіб ведення будівельних робіт найпоширеніший?
9. Які умови договору підяду на капітальне будівництво?
10. Права та обов'язки сторін?
11. Які види торгів існують у будівництві?
12. Який документ підтверджує про перемогу на торгах?
13. Який порядок проведення тендерів?
14. Організаційна форма управління?
15. Форми власності у будівництві?

Тема 2. Інвестиційні процеси в будівництві

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Поняття про інвестиції, інвестиційну діяльність, інвесторів. Інвестиції і капітальні вкладення. Їх склад і структура. Ліцензування будівництва.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Що таке інвестиції?
2. Які є стадії інвестиційного циклу будівельних об'єктів?
3. Склад інвестиційної діяльності?
4. Основні поняття інвестиційної діяльності?
5. Класифікація інвестицій?
6. Які фактори впливають на утворення нових будівельних фірм?

Тема 3. Економічні основи проектування

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Проектування в будівництві та його організація. Значення та завдання проектування в будівництві. Вихідні умови (норми, стандарти, технічні умови). Організація проектно-кошторисної справи. Експертні автоматизовані системи та системи автоматизованого проектування на основі сучасних комп'ютерних технологій у будівництві.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Яка основна мета будівельного проектування?
2. Що називається проектом?
3. Які вимоги до завдання на проектування об'єктів?
4. Як називається основний документ, що регулює правові та фінансові відносини між замовником та виконавцем?
5. Проектування в будівництві?
6. Завдання проектування в будівництві?

7. Які системи автоматизованого проектування на основі сучасних комп'ютерних технологій у будівництві ви знаєте?

Тема 4. Науково-технічний прогрес у будівництві.

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Поняття про науково-технічний прогрес у будівництві, його основні напрямки. Досконалість технології зведення будинків. Оцінка застосування нової техніки, технології, нових матеріалів, інженерно технічних рішень.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Які сучасні напрямки науково-технічної революції в будівництві?
2. Планування, організація та методи управління НТП у будівництві.
3. Який порядок розрахунку ефективності НТП?
4. Які ви знаєте методи розрахунку економічного ефекту?
5. Що означає економічний ефект?
6. Як визначається вартісна оцінка результатів НТП?
7. Удосконалення технології зведення будинків.
8. Індустріалізація будівництва.
9. Розділи плану НТП будівельної організації.
10. Коефіцієнт збірності.
11. Що таке патентний фонд?
12. Що таке патентна інформація?
13. Ліцензування у будівництві.

Тема 5. Основи нормування праці в будівництві

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Виробничі норми. Їх взаємозв'язок. Методи нормативних спостережень. Проектування виробничих норм. Тарифні ставки. Середні тарифні коефіцієнти, тарифні розряди. Нормування праці різних категорій робітників

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Види виробничих норм.
2. Які ви знаєте види нормативних спостережень?
3. Проектування виробничих норм.

Тема 6. Продуктивність праці та кадри

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Продуктивність праці та її значення в будівництві. Структура, професійний та кваліфікаційний склад кадрів у будівництві. Методи визначення продуктивності праці в будівництві

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Що таке продуктивність праці?

2. Значення продуктивності праці в будівництві.
3. Якими показниками вимірюється продуктивність праці в будівництві?
4. Дати визначення трудовим ресурсам.
5. Кадри будівельно-монтажних організацій.
6. Які є категорії персоналу?
7. Класифікація кадрів будівництва за професією, спеціальністю і кваліфікацією.
8. На які групи поділяються інженерно-технічні працівники і службовці за рівнем кваліфікації?
9. Що включає в себе система управління трудовими ресурсами в будівельній організації?
10. Які елементи та системи включає ринок праці?
11. Значення продуктивності праці в будівництві.
12. Визначення продуктивності праці в будівництві.
13. Види трудомісткості будівельно-монтажних робіт.
14. Методи визначення продуктивності праці в будівництві.
15. Що входить у складову частину контрактної системи наймання працівників?
16. Мета професійної підготовки.
17. Умови контракту

Тема 7. Форми оплати праці

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Норми та системи оплати праці в будівництві. Тарифна система, особливості оплати праці робітників, керівників та службовців згідно з чинним законодавством. Документи з оплати праці. Розподіл заробітної плати між членами бригади

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Яке призначення тарифної системи?
2. Тарифно-кваліфікаційний довідник і його застосування.
3. Тарифні сітки, їх роль в організації заробітної плати.
4. Тарифні ставки працівників.
5. Які є доплати і надбавки?
6. Удосконалення тарифної системи.
7. Що повинен знати робітник складаючи іспит на одержання (підвищення) кваліфікації (розряду)?
8. Що є результатом тарифікації?
9. З яких причин тарифно-кваліфікаційна комісія може знизити розряд?
10. Яка оплата праці працівників загальних професій і посад?
11. Яка оплата праці робітників бюджетних організацій та установ?
12. Які права працівників на оплату праці та їх захист?
13. Які є форми виплати заробітної плати?
14. В якому порядку розглядаються спори з питань оплати праці?
15. Які є форми та системи оплати праці в будівництві?
16. Доплати і надбавки до заробітної плати.

17. Які особливості оплати праці керівників, спеціалістів і службовців?
18. Схеми посадових окладів.
19. Штатний розпис.
20. Фонд оплати праці.
21. Нормативно-законодавча база про нарахування заробітної плати.
22. Які є документи з оплати праці?
23. Комплектування бригад та ланок робітниками

Тема 8. Виробничі фонди

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Основні фонди та оборотні засоби в будівництві. Виробничі фонди. Їх роль та значення у виробництві. Знос основних виробничих фондів та його види. Амортизаційні відрахування та їх призначення. Лізинг. Оборотні фонди та фонди обігу будівельних організацій

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Що таке основні виробничі та оборотні фонди?
2. На які групи поділяються основні виробничі фонди будівельних організацій?
3. Основні фонди та оборотні засоби.
4. Обігові кошти.
5. Виробничі фонди (основні та оборотні). Їх роль та значення у будівництві.
6. Показники економічної ефективності використання основних виробничих фондів – загальні та часткові.
7. Які показники економічної ефективності використання основних виробничих фондів ви знаєте?
8. Методика розрахунків основних виробничих фондів.
9. Які системи планово-попереджувальних ремонтів та технічного обслуговування основних виробничих фондів ви знаєте?
10. Які витрати підлягають амортизації?
11. Дати визначення оборотним фондам і фондам обігу будівельних організацій.
12. Що називається статутним капіталом?
13. Що входить до складу та структури оборотних засобів.
14. Витрати майбутніх періодів.
15. Що означає прискорення оборотності?
16. Який найважливіший показник ефективності використання оборотних засобів?
17. Що означає прискорення оборотності?

Тема 9. Матеріально технічне забезпечення

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Організація та органи матеріально - технічного забезпечення. Логістика матеріально - технічного забезпечення. Контроль за використанням матеріально — технічних ресурсів

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Роль матеріально-технічного забезпечення.
2. Які основні галузі та виробників будівельних матеріалів ви знаєте?
3. Що ви знаєте про логістичну діяльність?
4. Яке місце займає якість у будівництві?
5. Системи організації матеріально-технічного забезпечення в будівництві.
6. Формули розрахунків матеріальних запасів.
7. Що входить до обов'язкових і додаткових умов контракту?
8. Що належить до універсальних (типових) умов контракту?
9. Що таке системи норм витрат запасу матеріальних ресурсів?
10. Що таке контракти?

Тема 10. Собівартість будівельно - монтажних робіт

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Поняття про собівартість: склад, класифікація та групування витрат на виробництво продукції. Структура собівартості будівельної продукції. Основні фактори та шляхи зниження собівартості. Формування договірних цін. Прибуток, його розподіл. Рентабельність будівництва та її визначення. Фонди економічного стимулювання. їх створення та використання.

Шляхи підвищення прибутковості виробництва.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Поняття про собівартість БМР.
2. Групування витрат.
3. Структура собівартості будівельної продукції.
4. Економія за рахунок відносного зменшення умовно постійної частини накладних витрат.
5. Зниження собівартості БМР за рахунок скорочення тривалості будівництва об'єктів.
6. Зниження собівартості БМР як наслідок зменшення затрат на будівельні матеріали, конструкції та деталі.
7. Зменшення витрат на експлуатацію будівельних машин.
8. Які витрати підрядної організації враховують у договірній ціні?
9. На які групи розподіляються будівельні роботи?
10. Що є основою для формування договірних цін?
11. Що таке договірні ціни?
12. Яка основна мета будівельних організацій?
13. Визначення прибутку.
14. Види прибутку.
15. Які види рентабельності ви знаєте?

16. За якими формулами визначається рентабельність?
17. Дати визначення, що означає рентабельність?
18. Що називають фондами економічного стимулювання і спеціального призначення?
19. Від чого залежить порядок формування та використання фондів економічного стимулювання і спеціального призначення?
20. Що відноситься до фонду накопичення?
21. Які ви знаєте шляхи підвищення прибутковості виробництва?

Тема 11. Фінансування і кредитування в будівництві

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Банківська система в ринковій економіці. Види і функції банків. Кредитування. Його принципи. Фінансова робота в будівельній організації.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Види та функції банків.
2. Функції Національного банку України.
3. Які операції виконує Національний банк України?
4. Які економічні відносини замовника з підрядником?
5. Санкції за несвоєчасне здавання об'єктів будівництва.
6. Які є методи розрахунків під час виконання робіт в умовах ринкових відносин?
7. Розрахунки за готову продукцію і здавання об'єктів "під ключ".
8. Сутність кредиту. Теоретичні концепції кредиту.
9. Форми, види та функції кредиту.
10. Основи банківського кредитування.
11. Принципи банківського кредитування.

Тема 12. Механізм господарювання будівельної організації

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Господарський розрахунок - основний метод ведення господарства. Принципи господарського розрахунку. Внутрішньогосподарський розрахунок підприємств. Поняття собівартості будівельної продукції. Склад і структура собівартості будівельно-монтажних робіт. Шляхи зниження собівартості будівельно-монтажних робіт. Поняття прибутку. Функції й види прибутку. Формування і розподіл прибутку в будівельних організаціях. Поняття рентабельності, види рентабельності. Шляхи підвищення рентабельності виробництва.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Державне фінансування капітального будівництва.
2. Як укладається кредитний договір?
3. Контроль за своєчасним поверненням кредитів.
4. Зміст бізнес-плану.

5. Які ключові елементи бізнес-плану?
6. Ринок ваших виробів і послуг.
7. Що входить до пропонуванних Вами товарів і послуг.
8. Що входить в розділ “Діяльність”?
9. Коротка історична довідка і фінансовий прогноз.
10. Методика написання бізнес-плану

Тема 13. Економічна ефективність інвестицій у будівництво

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Загальні положення визначення ефективності інвестицій. Класифікація показників економічної ефективності інвестицій. Комерційна ефективність інвестицій. Оцінка економічної ефективності затрат на охорону навколишнього середовища.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Дати визначення економічної суті капітальних вкладень.
2. Планування інвестицій.
3. Що називається обліком капітальних вкладень?
4. Які є витрати на утримання необоротних активів?
5. Яка методика розрахунку економічної ефективності капітальних вкладень у розвиток виробництва?
6. Що відноситься до капітальних витрат?
7. Дати визначення фактору часу.
8. Як розраховується економічний ефект від скорочення тривалості будівництва об'єктів?

Тема 14. Облік, звітність і аналіз господарської діяльності будівельних організацій

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Бухгалтерський облік у будівництві. Звітність у будівництві. Поняття та цілі аналізу виробничо - господарської діяльності будівельних організацій. Розподіл функцій аналізу.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Які форми обліку і звітності ви знаєте?
2. Дати визначення бухгалтерському обліку.
3. Яка роль бухгалтерського обліку в управлінні і контролі?
4. Які ви знаєте види господарського обліку?
5. Що називається статистичним обліком?
6. Які вимоги до обліку?
7. Які ви знаєте методи економічного аналізу?
8. Чим закінчується аналіз фінансового стану господарської діяльності будівельної організації?
9. Охарактеризуйте резерви будівельної організації.

10. Як може бути охарактеризована економічна ефективність виробничо-господарської діяльності?
11. Що означає оперативний і прогнозний аналіз?

Тема 15. Система оподаткування у будівництві

При опрацюванні цієї теми студент повинен вивчити такі питання:

Завдання системи оподаткування. Види податків, що входять у ціну продукції, податки з прибутку. Порядок оплати податків. Штрафні санкції.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Які завдання систем оподаткування ви знаєте?
2. Які є види податків, що входять у ціну продукції?
3. Податки з прибутку.
4. Податкова система, види і функції податків. Порядок визначення.
5. Що є основними функціями податків?
6. Які основні об'єкти оподаткування?
7. Хто є платниками податку?
8. Хто називається платником податків?
9. Що може бути об'єктом оподаткування?
10. Як проводиться сплата податку?
11. Що означає функція податку?
12. Дати визначення штрафним санкціям.
13. Як визначається розмір штрафних санкцій?
14. Який порядок застосування штрафних санкцій?
15. За яких умов зменшується розмір штрафних санкцій?

Рекомендована література

1. ДБН Д.1.1-1-2000 Правила визначення вартості будівництва. Практика формування взаємовідносин у будівництві в умовах однорівневої системи ціноутворення. – Введений 1.10.00 р. на заміну ДБН IV-16-98. – К. : Інпроект, 2002. – 32 с.
2. Держбуд України. Держкомстат України. Про затвердження форм первинних документів з обліку в будівництві : 558 наказ 416/299 від 29 грудня 2000 р. // Ціноутворення у будівництві. – 2001. – №1. – С. 64 – 65.
3. Рогожин П.С., Гойко А.Ф. Економіка будівельних організацій. – К. : Видавничий дім “Скарби”, 2001.
4. Дудіна Е.В. Економіка будівництва. Виробничі фонди будівельних організацій : конспект лекцій. – К. : КНУБА, 2002. – 38 с.
5. Шилов Е.Й., Гойко А.Ф. та ін. Складання кошторисної документації за допомогою укрупнених показників : навч. посіб. – К. : КНУБА, 2004. – 180 с.
6. Губар Л.С. Економіка будівництва.- К. : Аграрна освіта, 2014.-560 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Тема 1 Будівництво та його матеріально технічна база.....	3
Тема 2. Інвестиційні процеси в будівництві.....	4
Тема 3. Економічні основи проектування.....	4
Тема 4. Науково-технічний прогресу будівництві.....	5
Тема 5. Основи нормування праці в будівництві.....	5
Тема 6. Продуктивність праці та кадри.....	5
Тема 7 Форми оплати праці.....	5
Тема 8 Виробничі фонди.....	6
Тема 9. Матеріально технічне забезпечення будівництва.....	6
Тема 10. Собівартість будівельно-монтажних організацій.....	6
Тема 11. Фінансування і кредити в будівництві.....	6
Тема 12. Механізм господарювання в будівництві.....	7
Тема 13. Економічна ефективність інвестицій у будівництво.....	10
Тема 14. Облік, звітність і аналіз господарської діяльності будівельних організації.....	10
Тема 15. Система оподаткування в будівництві.....	11
Рекомендована література.....	12

Економіка будівництва [Текст]: методичні вказівки для виконання самостійної роботи для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузь знань 19 Архітектура та будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія денної форми навчання/ уклад. В.С.Оласюк – Любешів: Любешівський технічний коледж Луцького НТУ, 2023. – 14 с.

Комп'ютерний набір і верстка :   В.С.Оласюк
Редактор: В.С.Оласюк

Підп. до друку _____2023 р. Формат А4.
Папір офіс. Гарн. Таймс. Умов. друк. арк. ____
Обл. вид. арк. _____. Тираж 15 прим.